

ŘAZENÍ HESEL

Hesla jsou řazena dle hebrejské abecedy. Nejsou však řazena slovo po slově, nýbrž řazeny jsou slovní (trojsouhláskové) kořeny. Slovník tedy uvádí trojsouhláskový kořen, poté slovesa s tímto kořenem spojená (v *qalu* a dalších odvozených slovesných kmenech) a následně různá podstatná a přídavná jména a další slova. Proto je bezpodmínečně nutné umět dobře určit trojsouhláskový kořen, od něž je každé slovo utvořeno. Větší slovníky však uvádějí v abecedním pořadí často i jednotlivá slova a odkazují na kmen, u něhož je popsán příslušný význam.

Takto se chovají obvykle slovníky všech semitských jazyků.

Příklad hesla:

יָדַע

qal: znát, vědět, dozvědět se

nifal: dovědět se, být známý, být v povědomí

piel: obeznámit, seznámit (někoho s něčím)

pual: být seznámen, obeznámen (s něčím)

hitpael: dát se poznat

hifil: dát vědět, sdělit, uvědomit někoho

hofal: být seznámen, informován

יָדַעַת – poznání, vědomí

יָדַעַתָּה – poznání, vědomost

יָדַעַתִּי – poznání, vědění

יָדַעְנִי – jasnovidec, vědma

מוֹדַעַת – známý, příbuzný

מוֹדַעַתָּה – náhled, poznání

מוֹדַעַתִּי – vzdálený příbuzný, známý

מוֹדַעַתִּי – z jakého důvodu, proč

Všechny tyto výrazy se nacházejí pod písmenem י. Jestliže tedy někdo hledá význam slova **מוֹדַעַתִּי**, musí vědět, že je odvozen od kořene **יָדַע**, nebo musí mít podrobný slovník, který ho na tento kořen odkáže.

STANOVENÍ VÝZNAMU SLOVA

Biblická hebrejšтина je mrtvý jazyk, tzn., že jím nikdo nehovoří jako rodnou řečí. Význam slov je tedy fixován na ty výskyty, které se dochovaly v psaném záznamu. Proto význam každého slova je dán jeho výskyty a tím, co znamená na různých místech v dochovaných textech, tj. především v Bibli. Chceme-li tedy znát význam slova, je nejlepší si zjistit všechny výskyty tohoto slova (nebo kořene) ve Starém

zákoně a porovnat je. Stejně postupovali i autoři slovníků, které máme k dispozici. Jejich slovníky nám jen zjednodušují práci, avšak chceme-li si být jisti, je dobré jejich práci zopakovat.

Kromě významu, jaký má dané slovo na různých místech ve Starém zákoně, berou slovníky v potaz ještě etymologii a význam obdobného kořene v dalších semitských jazycích a také jeho užití v pozdější (středověké) hebrejštině, to, jak bylo slovo překládáno ve starověku a jak bylo interpretováno Židy ve středověku.

Z toho vyplývá, že kritická je situace u tzv. *hapax legomena*, tj. slov, která se vyskytují ve Starém zákoně jen na jednom místě. Zde není s čím porovnávat a naše pochopení textu závisí na druhotných kritériích.

SLOVNÍKY K DISPOZICI

V českém jazyce jediný dostupný hebrejsko-český slovník pro biblickou hebrejštinu je slovník Pípalův.

Z dalších slovníků je doporučení hodný slovník Geseniův.

Výborný je TWAT, tj. *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, obsahující velmi podrobný rozbor významu a užití různých slov na různých místech ve Starém zákoně.